

регулюванні у сфері авіатранспорту посідають авіаційні правила, які визначають порядок діяльності авіації України з метою забезпечення безпеки польотів і екологічної безпеки. Авіаційні правила України визначають порядок видачі дозволів, свідоцтв, сертифікатів авіаційному персоналу. Авіаційні правила України підлягають обов'язковому виконанню всіма юридичними та фізичними особами на території України й суб'єктами авіаційної діяльності України за її межами.

На розвиток вітчизняного авіаційного законодавства визначальний вплив мають науково-технічний прогрес, міжнародні акти в галузі цивільної авіації, нормативно-правові акти країн Європейського Союзу. Тому на сучасному етапі є необхідність вдосконалення адміністративного регулювання авіаційного законодавства з метою усунення прогалин чинного законодавства й суперечностей нормативних актів.

Література

1. Повітряний кодекс України від 19 трав. 2011 р. № 3393-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 48-49. Ст. 536.

2. Юрченко М.В. Повітряний кодекс України як правова основа діяльності авіаційної галузі. Актуальні проблеми держави і права. 2013. № 2. с. 216-222.

УДК 347.824(091):001.12/.18(043.2)

Міков Є.А., Павельчук А.А., студенти,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Головка С.Г., к.і.н., доцент

ЩОДО ПРОБЛЕМИ АВІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Майже 116 років пройшло з того дня, як 17 грудня 1903 року брати Райт запустили у повітря перший літак. Хоча за мірками людства століття – це не так багато, але за цей час авіація встигла міцно укорінитися в культурі нашого суспільства та в людському світосприйнятті. Згідно з інформацією IATA (Міжнародна асоціація повітряного транспорту), у 2018 році 46.1 млн. повітряних рейсів перевезли загалом 4.3 млрд. пасажирів. Глобальна база даних Statista наводить статистику з порівнянням кількості польотів за останні 15 років: якщо в 2004 р. їх було 23,8 млн., то в 2019 р. прогнозується 39,4 млн. Беручи до уваги ще й некомерційні рейси,

отримуємо більше 50 мільйонів перельотів на рік, це більше 100 000 рейсів на день, які перевозять мільйони пасажирів.

Не дивлячись на те, що кожен день можна почути новину про авіакатастрофу, літак є одним із найбезпечніших видів транспорту. Так Sheffield School of Aeronautics у статті «Why Air Travel is The Safest Mode of Transportation?» повідомляє, що на 100 мільярдів миль, пройдених на літаку, припадає всього 7 смертей, у той час, як у мотоциклів ця цифра – 21 257, а в автомобілів – 728.

Безумовно, завдяки своїм перевагам авіація користується величезною популярністю серед населення та є невід'ємною частиною нашого повсякдення. Слід відзначити, що до такого неймовірного прогресу авіаційної галузі протягом всієї історії її розвитку доклали зусилля й наші співвітчизники, а саме: Ігор Сікорський, Олег Антонов тощо.

На жаль, незважаючи на всі переваги авіації, авіаційна галузь не змогла уникнути участі майже всіх галузей людської діяльності сучасності – політизації. Сьогодні в світі існує дуже багато впливових груп, що намагаються захопити більше влади, не гребуючи будь-якими засобами. Однією з таких груп стали терористичні організації. Через мету терористів за допомогою залякування домогтися задоволення своїх інтересів літаки стали ще одним інструментом в їхніх руках. У статті «Тероризм у повітрі» видавництва «Голос Америки» наводиться опис зародження та становлення тероризму у повітрі. Так, перша авіакомпанія, що спочатку спеціалізувалася на перевезенні пасажирів, була створена ще в 1917 р., а перший терористичний акт відбувся вже в 1933 р. на борту літака компанії Imperial AW території Бельгії. На жаль, жодних заходів не було вжито. У 1950-1960 рр. світом прокотилася хвиля терактів. У 1955 р. вперше літак був зірваний терористом-одинаком. Через загострення ситуації в 1970 р. у США з'явився інститут «повітряних маршалів», співробітників спецслужб, що літали під виглядом звичайних пасажирів. З 1972 р. всі авіакомпанії США були зобов'язані перевіряти багаж пасажирів, а служба безпеки використовували собак, що були навчені виявляти вибухівку. Також авіакомпанії відмовилися перевозити багаж відсутнього пасажирів.

Різні країни по-різному вирішували проблеми із захопленими літаками. Траплялися прецеденти, коли спецслужбам вдавалося звільнити літак від терористів, але дуже часто такі дії призводили до загибелі пасажирів, через що в США членам екіпажу була дана рекомендація не чинити опір терористам у разі захоплення літака. Саме ця рекомендація і призвела до найкривавішої трагедії сучасності – теракту 11 вересня 2001 року. Того дня група з 19-ти

терористів захопила 4 рейсових літаки. Два з них були скеровані на башти-близнюки (світовий торговельний центр), ще один – на будинок Пентагону, пасажери та екіпаж четвертого лайнеру намагалися перехватити контроль над літаком у терористів, внаслідок чого судно зазнало аварії біля Шаксвіллу. Результатом цієї трагедії стала загибель 2977 людей, ще 24 людини зникли безвісти. Якщо брати до уваги лише теракти з підривами літаків, ця катастрофа й досі займає «перше місце» на цьому «п'єдесталі». Другий за кількістю жертв підрив літака стався у 1988 р. в Шотландії. Тоді лівійські терористи підірвали Boeing 747-121 компанії Pan Am, в наслідок чого загинули 259 людей. «Третє місце» посідає теракт на рейсі російської компанії «Когалымавіа», що був скоєний у 2015 р. терористами угруповання «ІДІЛ», які підірвали над Єгиптом Airbus A321-231. Жертвами цієї катастрофи стали 224 людини.

У 2001 р. терорист Абдул Рахім проніс вибухівку у взутті, через що пасажирів у подальшому зобов'язали роззуватися перед посадкою. Незабаром у 2006 р. через розкриття підготовки теракту з рідкою бомбою пасажиром заборонили мати з собою у салоні будь-яку рідину. Уже в 2009 р. Умар Фарук Абдулмуталлаб спромігся пронести вибуховий пристрій у нижній білизні. Сам детонатор не мав металевих деталей і електроніки. Це призвело до ще більш суворих обмежень для пасажирів: американські авіакомпанії заборонили клієнтам вставати зі своїх місць за годину до посадки та тримати на колінах свої речі. Також пасажирів обмежують в отриманні інформації про місце знаходження їхнього літака.

Звичайно, кожна країна має різні правила перевірки на предмет тероризму та різні методи антитерористичної профілактики, але тероризм є загальною проблемою всього людства, тож усі країни мають об'єднати свої зусилля задля більш ефективної боротьби проти цієї проблеми.

Оскільки тероризм – це «хвороба», тому не слід забувати про профілактику. Однією з організацій, яка займається профілактикою та просвітою населення з питань тероризму, є Міжнародна організація цивільної авіації (ICAO), заснована в 1944 р. відповідно до Чиказької конвенції. У 2017 р. ICAO представила свій «Глобальний план забезпечення авіаційної безпеки», а вже 2 травня 2018 р. Управління ООН з наркотиків і злочинності та ICAO уклали партнерство з метою підвищення рівня безпеки аеропортів в інтересах боротьби із загрозами, пов'язаними із злочинністю і тероризмом. Це має допомогти мінімізувати ризики терактів та долучити якомога більше людей до боротьби проти тероризму.

Література

1. Контртеррористическое управление Организации Объединенных Наций: веб-сайт. URL: <https://www.un.org/ru/counterterrorism/legal-instruments.shtml> (дата звернення: 18.10.2019).
2. Why Air Travel is The Safest Mode of Transportation – Sheffield School of Aeronautics: веб-сайт. URL: <https://www.sheffield.com/air-travel-safest-mode-transportation>.
3. Airline industry worldwide - number of flights 2019 | Statista: веб-сайт. URL: <https://www.statista.com/statistics/564769/airline-industry-number-of-flights/>.
4. IATA Releases 2018 Airline Safety Performance – IATA: веб-сайт. URL: <https://www.iata.org/pressroom/pr/Pages/2019-02-21-01.aspx>.
5. Авиационные теракты – Происшествия: веб-сайт. URL: <https://www.google.com/amp/s/tass.ru/proisshestiya/2444469/amp>.

УДК 629.73:347.823.1(477)(043.2)

Можарівська І.В., студентка,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Пильгун Н. В., к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ПОВІТРЯНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

Існують особливості регулювання повітряного простору, це в свою чергу установлення державними уповноваженими органами: порядку, правил і процедур організації та використання повітряного простору, разом з тим визначення органами об'єднаної цивільно-військової системи організації повітряного руху умов та порядку використання повітряного простору одночасно двома або більше користувачами. Повітряний простір – частина атмосфери, що знаходиться під контролем країни і розташована над її територією, включаючи її територіальні води, або, в більш загальному сенсі, будь-яка конкретна тривимірна частина атмосфери. Контрольований повітряний простір існує там, де видається за необхідне впровадження контролю повітряного руху, який надає деякі форми позитивного впливу на ефективність контролю повітряних суден, що літають у цьому просторі. Неконтрольований повітряний простір – це повітряний простір, у якому контроль повітряного руху не має жодного виконавчого органу, але у той же час може виконувати спостережну роль.